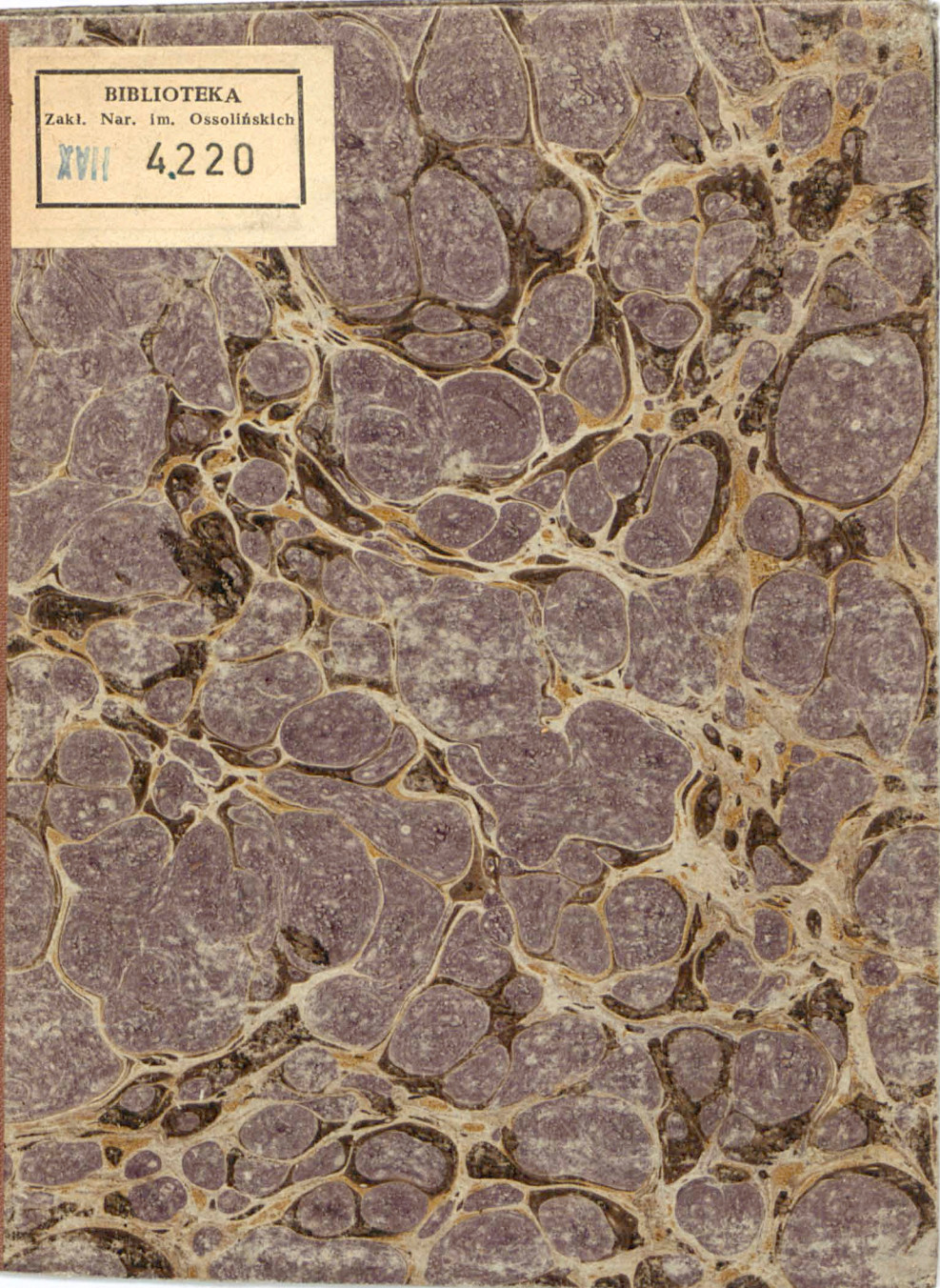

BIBLIOTEKA

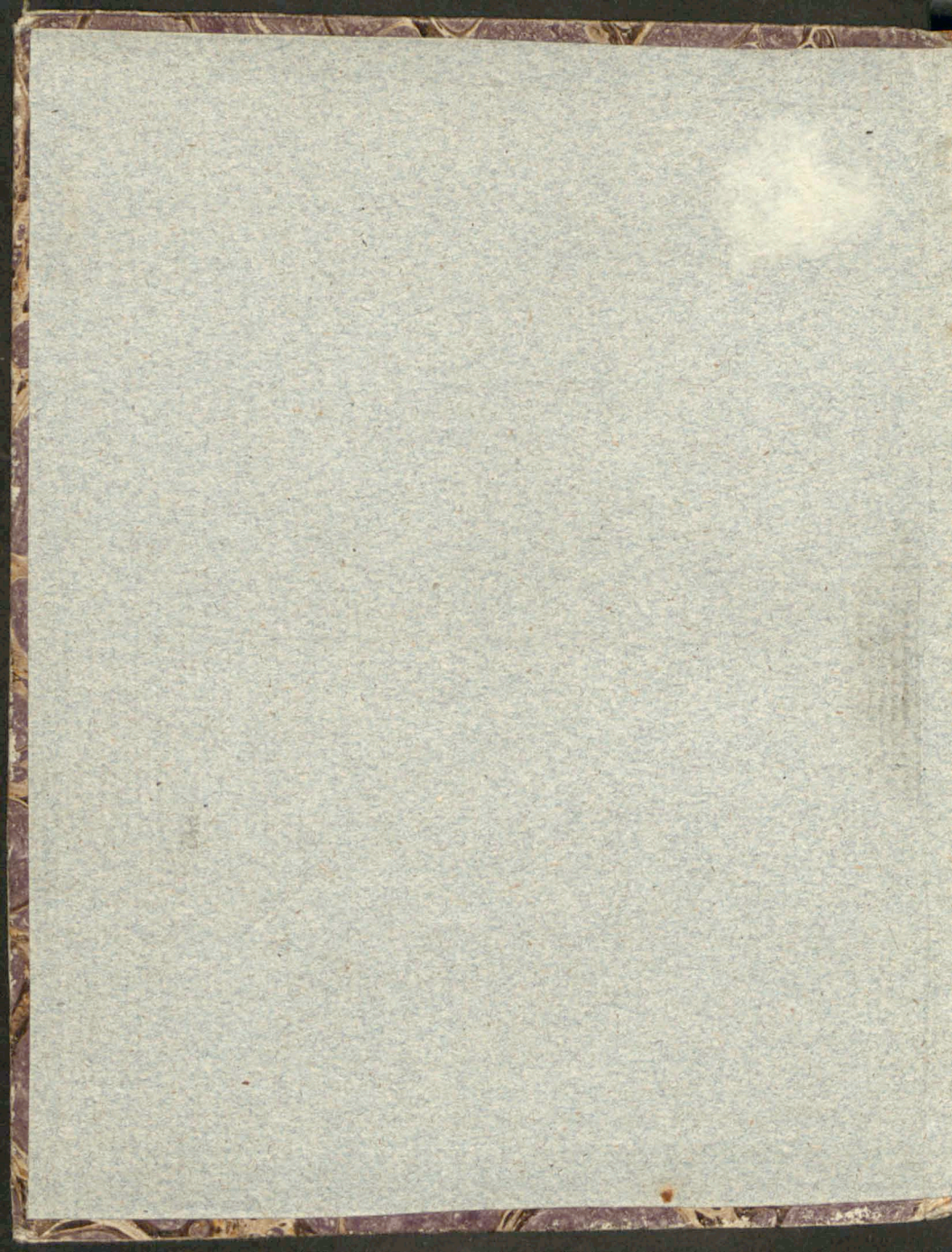
Zakl. Nar. im. Ossolińskich

XVII

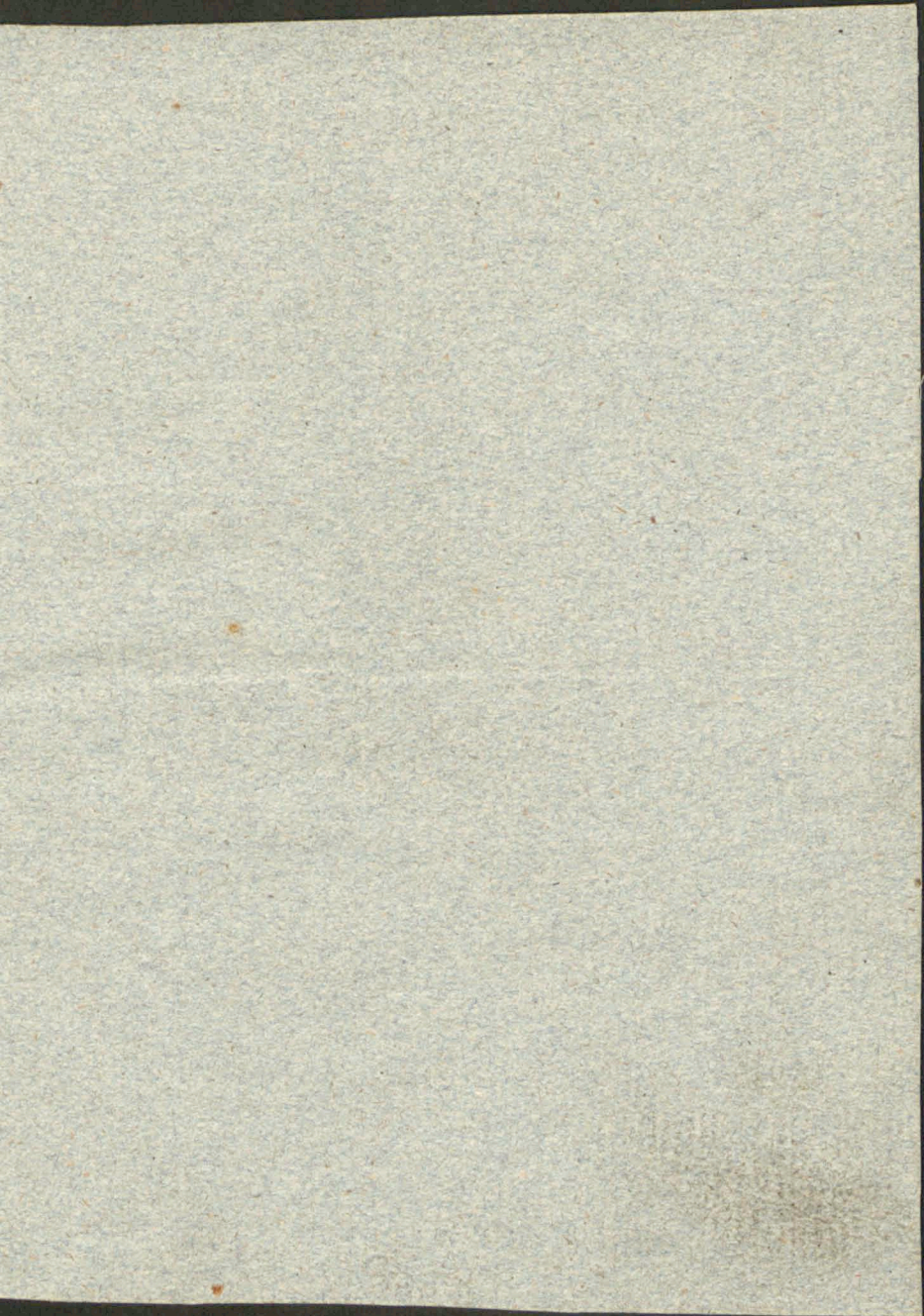
4.220

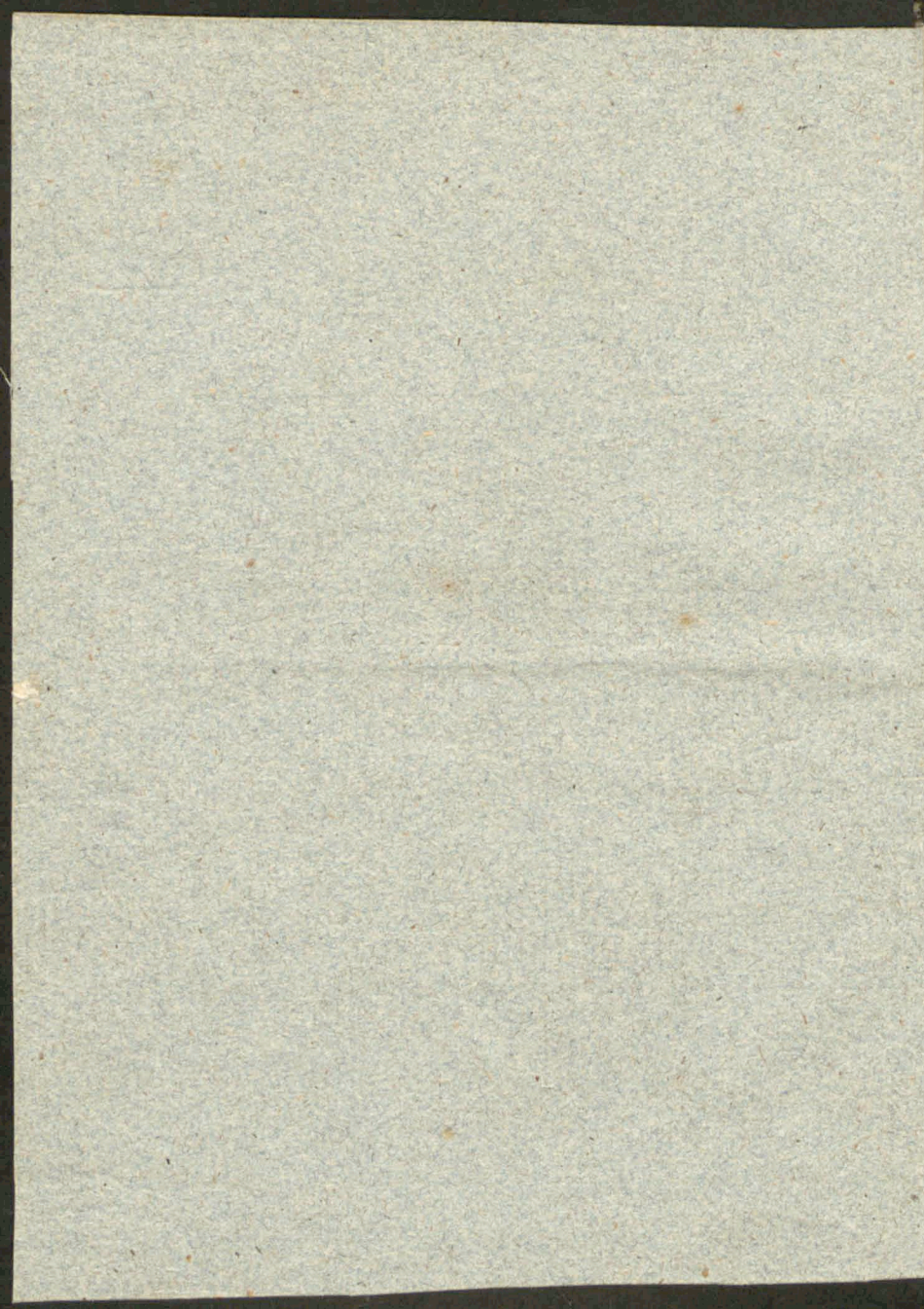

EMBLEMATA HORATIANA

Rhytmis Polonicis è præcipuis Lin-
guæ patriæ Rhytmographis col-
lectis illustrata.

Cura & opera Generosi Domini,

STANISLAI ŁOCHOŃSKI

Castri Opocznen. Notarij.

Loco PP Capucini Kdizowa

9.290

C R A C O V I Æ.

In Officina Typographica Francisci Casarij, A. D. 1647.

§)(§

Virtute nullam possessionem nec
 honestiorem, nec durabiliorem esse
 dicebat Isocrates.

Negabat Antisthenes sapientem vi-
 uere iuxta leges ab hominibus institu-
 tas, sed iuxta normam virtutis: Leges
 non omnia præscribunt, at virtutis re-
 gula docet ubique, quod sit honestum,
 quod turpe.

Stoicorum dogma est, nihil expe-
 tendum præter virtutem, nihil fugien-
 dum præter vitium.

XVII - 4220 - III.

§)(§

Perillustri & Admodum Reuerendo Domino,

D. VENCESLAO

KVNICKI.

In maiori Kunice Hæredi,

CANONICO ŁOVICIEN,

PRÆPOSITO Opoczneñ. ad Sanctum
Spiratum &c. &c.

Dño & Patrono suo Colendissimo.

*Non temerè nec abs re Perillustris & Admo-
dum Reuerende Domine, Equiti Polono nuper
à me sub Augusto Tuo nomine, auspicijsq; secun-
dis in lucem edito, Horatiana Emblemata ad-
modum sibi congrua, & concinna adijcere, &
pleniorem reddere constitui: Ibinamq; in illa
tua insigni veri Nobilis Icone, subinde apposita,
Virtus maximi aestimata, & sublimi capitis folio dignata est: Hic vero,
Virtus nullius rei indiga manet immota, fortunam pedibus premens,
diuitias despiciens, sola sibi ipsi merces atq; amplissimum est premium:
Hæc sudore & laboribus parta extollit hominem, & super æthera col-
locat: Hæc sapientiæ Comes, & reliqua bis similia utrobq; compe-
riuntur sibi in alterutrum cor respondentiæ, Ethicæ siue Moralis Phi-
losophiæ, singularia dogmata. Cæterum aggrediendæ & amplifican-
dæ, & propositæ haud inferior impulsiva fuit ratio, & occasio: Cum*

etenim paulo præcedentibus diebus, quibus plebs effrænis villana Baccho litat, Bachig³ celebrat ferias, in priuatis solitarius delitescens penatibus, partim ad recreandum curis forensibus vacantem animum, partim ad deuorandum triduanum tedium, Principis Lyricorum Poëtæ Horatij Flacci Odas lectu gratissimas, cognitu dignissimas, ad instar sententiarum Emblemata nuncupatas, studiosius recolerem, animæ uertēs eas varijs linguis alienigenis illustratas, nostra duntaxat patria excepta, illico ut etiam nostrate quantocyus condecorarentur, magnam curam atq³ diligentiam adhibui: Non desunt equidem nonæ Americij præcis equiparandi præstantissimi Poëtæ, inter quos Iohannes Kochanouius primus ferè Sarmaticus Poëta, Græcos Latinæq³ stylo & phrasi eleganti, ad viuum idiomate vernaculo exprimens autores, (prout egregia sua tam in sacris, quam prophanis, publicis & priuatis, serijs & facetis, latis & lugubribus, miro artificio contexta & elaborata luculenter testantur, quæ in ore omnium versantur, Poemata) perennem sibi in gente nostra comparauit laudem, & gratiam apud posteritatem memoriam. Licet quoq³ presenti æuo de suis non minus doctis & ingeniosis, quam festiuis & iucundis gloriari Rhytmographis, nemini profecto gentium externarum secundis. Iure itaq³ Optimo Equiti Latinopolono, Emblemata Latinopolona associanda & copulanda dignum existimaui: Hanc igitur quamuis exilem & tenuem operam meam, Vir humanissime, omnigenis virtutibus cum pari eruditione coniunctis prædite, Mystes DE I immortalis prædicande, in æternum debiti cultus, & obseruantia argumentum, Tibi Tuog³ amplissimo nomini dicatam sereno vultu & benigno suscipias animo: Dominum DE VM meum supplicibus oro votis, ille Te Ecclesiæ suæ Sanctæ, Gregi cui præes, nobis, tuisq³ nepotibus charissimis, diu seruet sospitem & incolumem: Miedziboreæ VI. Martij. Anno Christi Domini reconciliationis nostri M.D.C.XLVII.

Admodum Reuerendæ Dominat: Tuæ,
studiosissimus.

STANISLAVS KOCHOWSKI
Castri Opocznen. Notarius.

EMBLEMATA HORATIANA.

Virtus inconcussa.

Virtus repulsa nescia sordida,
Intaminatis fulget honoribus,
Nec sumit, aut ponit secures
Arbitrio popularis aura.

Lib. 3. od. 1.

*Ipsa quidem virtus pretium sibi, solaque late
Fortuna secunda nitet, nec fascibus ullis
Erigitur, plausuue petit clarescere vulgi,
Diuitijs animosa suis, immotaq; cunctis
Cladibus ex alta mortalia despicit arce.*

Claudian.

Cnotá kleynot niestrácony /
Cnotá starb nieprzeplácony /
Z Cnoty wieczna sławá słynie /
A bogáctwo márnje gynie;
Cnotá ozdoba możności /
A ochłoda w doległości /
Cnotá sie ná niebie rodzi /
Ktora z Bogiem záwždy chodzi;
Cnotá krolestwa budwie /
Cnotá miásta nápráwue /
Cnotá tu nas z Bogiem iedna /
A do niebá droga pewna /
Cnotasmy tu so szczęśliwi /
Z cnoty bedziem záwždy żywi.

Mik: Koch:

Cnotá

Cnotá ták iest bogáta / nie moze wziąć skody /
 Ani sie teź ogláda ná ludzkie nagrody:
 Sáma oná nagroda / y placą iest sobie /
 A krom nábytych przypraw świetna w swey ozdobie.

Ian Koch:

Cnotá ná czci ma dosyć / tá ná wieki slynie /
 Wszytko inſe iáko dym / álbo mgła przeminie.

Idem.

Cnotá skarb wieczny / Cnotá kleynot drogi /
 Gdóć nie wydrze nieprzyiaciel ſtogi /
 Nie spali ogień / nie zábierze wodá /
 Niád wſzytkim inſzym pánuie przygodá.

Idem.

Ja ſzczésicie ták ſácuie / że vezciwym Cnotom
 Czynie cześć wieſza / niſli bogátym kleynotom /
 A czemu? bo pieniedzy y ſli doſtawáia /
 A z cnotą ſámi tylko dobrzy ſpołec máia.

Idem.

Virtutis gloria.

*Res gerere & captos ostendere Ciuibus hostes,
 Attinget solium Iouis, & caelestia tentat.*

Lib. I. Epist.

Virtutem voluere Diu sudore parari,

17.

Arduus est ad eam, longuſq; per aethera tractus,

Asper & est primum, sed ubi alta cacumina tanges

Lucan.

Fit facilis, quae durà prius fuit, inclita virtus.

W Cnocie vezciwość / dobre nienie w Cnocie /

Tá nie w roſkoſách / Kocha ſie w roboćie /

Prácowác / robić / y zápoćie czolá

Jey właſna ſkolá.

Cnotá honory / doſtoienſtwá Cnotá

Jedna / gdzie oná tám pelno y ſlorá /

Cnotą kto żyie / Cnotą wiek zawiiera.

Dobrze wiera.

Cnotá ná pracey zászadzona/
Prácowitością zálecona /
Gošciniec ściele wrodzonemu/
Ku Żywotowi weźciwemu:

Rwoli / o zacna Cnoto / tobie
Człowiek nie waży śmierci sobie /
A to poćiecha swoia zowie /
Gdy dla Oweczyzny kładzie zdrowie.
Tlic mu to nocą / dniem chorować
Trudy / niewczasy / podeymować /
Słodsy niżli sen strudzonemu /
Sład twoy za toba idacemu.

Pánem sie nikt nie rodzi / siła zostawiaią
Dziećiom rodzice / siła dzieci wtracają.
Praca śkarb naysperwnieyszy / kto sie spuści ná nie /
A za Żywotá ma chleb / y po nim zostánte.

Sim: Simonides.

Virtus immortalis.

Virtus recludens immeritis mori,

Lib. 3. od. 2.

Cælum negata tentat iter via:

Cætusq; vulgares & vdam,

Spernit humum fugiente penna.

Consulere patriæ parcere afflictu, fera

Cade abstinere, tempus atq; ire dare

Orbi quietem, seculo pacem suo,

Hæc summa virtus, petitur hæc cælum via.

Seneca.

Nunquam stygias fertur ad undas

Inclita virtus, sed cum summas

Exiget boras, consumpta dies,

Iter ad superos gloriæ pandit.

Idem

Cnotcie miebo zaplátá / y wieczne wesele /
Wrostkošách świátá tego / źle pokládáć wiele /

Wszystko to iako trawá czásu swego minie/
Ale sławá poczciwa y po śmierci stynie.

Ian Kochánowski.

Krom dobrej sławy ktora z cnoty roście /
Nie posiada głowiek nic trwałego proście.
Fortuná známi igra iako z dziećmi /
Dobry Pánem bedziesz / iutro siáday z kmicímí.
Cnoty niht nie ma ieno sam od siebie.
A teź do śmierci nie pusti sie ciebie /
A gdy cie Niebo między Bogi wnieście /
Sławę po świecie szeroko roznieście.

Idem.

Cnocie kto vsa nie podeymie skody /
Niedba choć czásem nie ma swey nagrody /
Sámá jest płatna poda nieśmiertelności /
Káżdego / ktory służy iey w stáłości:
Nie Lády ale Cnoty żywot mierzyć mamy /
Żtey one zacne meze y dziś iefcze znamy /
Ktorych kóści ius dawno w prochu nie znáć / ale
Sławá kwitnie / y kwitnąć zázwdy będzie w cále:

Ian Kochánowski.

Pokródzáie ludzkie ziemiá będzie miałá /
Zázwdę cześć / zázwdę sławá dobra będzie trwałá.

Simon Simonides.

Virtus in actione consistit.

*Paulum sepulta distat inertia,
Calata Virtus:*

Lib. 4. od. 4.

*Maior & utilior factis coniuncta potenti
Vile latens virtus: Quid enim submersa tenebris
Proderit, obscuro veluti sine remige puppis,
Vel lyra qua reticet, vel qui non tenditur arcus.*

Claudian.

Cnotá sie nie wtái / niech wiátie chce cienie
 Tuli sie / przecie iásno świeca iey promienie/
 Wywrze człeká potrzebá / á co w kacie siedzial /
 Poda go stawie / y swiat o nim bedzie wiedzial.

Simon Simonides.

Cnotá nieszczesciem otoczona w kolo /
 Nie przestrafione okazuie czolo.

Virtus inuidiæ Scopus.

quatenus heu nefas.

Virtutem incolumem odimus,

Sublatam ex oculis quarimus inuidi,

Nec vera virtus, cum semel excidit,

Curat reponi deterioribus :

Lib. 1. od. 24.

Lib. 3 od. 5.

Nie máš y po drugi raz nie máš watpliwosci /

Zeby Cnotá miála byc kiedy przez zazdrości :

Jáko cien nie odstepny ciála násláduie /

Ták zá Cnota wtez tropy zazdrość nástepuie.

Ian Kochánowski.

Cnocie záyrza iáko żywo /

Buynie drzewo wiátrom krzywo.

Idem.

Vis institutionis.

Quo semel est imbuta recens, seruabit odorem

Testa diu.

Czego zá świeżá skorupá náwrzála /

Ten zápách bedzie w sobie dlugo miála :

Ian Kochánowski.

Educationis & Consuetudinis typus.

Teipsum

Lib. 1 Epist. 2.

Concute, num qua tibi vitiorum insuerit olim

Natura, aut etiam consuetudo mala.

Adeo à teneris assuescere multum est.

Lib. 1. Satyr. 3.

Virg: Geor.

A ná co gibka mlodość kto náchyli /
 Do tego sie przez wszytek wiek ná potym chyli.
 A kto szwánia nie swiádom / próžno z nim ná pole /
 A tarneť / mowia / ostrzy z mlodu záraz kole.
 Z mlodu sókolá w buyne lowy zápráwuia /
 Z mlodu iuncom do iárzma kárku nádlewuia.
 Ná poczátku nalezy / kto ten dobrze spráwi /
 Wólowiec wygrawa / y ná tym wiek trawi:

Simon Simonides.

Conscientia mille testes.

Hic murus abenens esto

Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa:

Lib. I. Ep. I.

Nihil est miserius quam animus hominis conscius:

Plaut.

Wzćiwy stan przynosi ostroźne sumnienie /
 Záтым Бог błogostáwi / zá tym dobre mienie
 Zá tym społoyne życie / y wszytko sie wiedzie /
 Kto bez Boga chce wskorác / sádzi sie ná ledzie:

Sim: Simonides.

Czyste sumnienie wesela práwego
 Gruntem / to vžnác nie moze żadnego
 Smutku: łogo záś mol skryty turbuie /
 Nigdy nie wesol / záwŹe sie frásuie:
 Niecháy zli we złocie chodzą
 A náđ lepszemi przewodzą /
 Jednáť zle sumnienie máia
 ZáwŹe sie sádu lekáia:

Ian Kochánowski.

Mortis formido.

Districtus ensis, cui super impia

Ceruice pendet, non Sicula dapes

Lib. 3. od. 1.

Dulcem elaborarunt somnum,

Non animum Cytharęq; cantus

Somnum reducent : somnus agrestium

Lenis virorum, non humiles domos

Fastidit, umbrosamq; ripam,

Non Zephiris agitata tempe.

Romu z awždy nád syia wiśi miecz goły /

Nie uczynia mu śniatku przyprawne stoly /

Nie pomoże mu do snu słodkie śpiewanie /

Sen v prostaków przymie / y złe postanie.

Ian Kochánowski.

Sors sua quemque beat.

Non possidentem, multa vocaueris

Rectè beatum : rectius occupat

Nomen beati, qui Deorum

Muneribus sapienter uti,

Duramq; callet pauperiem pati.

Nie kto ma złoto / ma perły / ma śiáty /

Alle kto ná swym przestal / to bogáty.

Ian Kochánowski.

To Pan zdaniem moim /

Kto przestal ná swoim /

Kto ma swego chlebá /

Jle czleku trzeba :

Może niedbác o wielkie dochody /

O wiśi / y miásta / y wysokie grody.

Idem.

Sokoł wysoko buia / á buiawszy śilá

Jedno mu drzewko / iedná mu gálażka miła

Młodość przestrojmo pátrzy / y dáleko strzela

Z myślami / aż Bog náwet kázdego oddziela

Własna czaszka / kto ná niey przestawa spokojnie /

Wszystkiego ma dostatek / wszystko ma choynie.

Sim : Simonides.

Wiecey Bog ma niż rozdal / iest náśá v niego

• Czaszka / też nie opuścza on czleka żadnego /

Alto w Zakonie iego prowadzi swe życie/
Wszystko się zdarza / wszystko płynie tam obficie.

Idem;

Frugalitatis exemplar.

*Vivitur parvo bene, cui paternum
Splendet in mensa tenui salinum,
Nec leues somnos, timor aut Cupido*

Lib. 2.
od. 16.

Sordidus aufert.

Szczęśliwy nader gdzie mierność pánwie /
Tám boiażń Boża / tám Cnota kroluie :
Nie znać vbostwá / dostaie wſytkiego /
Żywot ſpokoinny nie prágnie cudzego :
Bez Ceremoniy żywie w ſwey ſwobodzie /
Je / piie / záwſe nie vſmie o głodzie :
Pomierne żyiac prowadzi ſwe lata /
Niedba o pompe márna tego ſwiátá :
Ná máley rzeczy náturá przeſtaie /
Kontentá czego wlaſny grunt dodaie.

S. Stupski.

Agriculturæ beatitudo.

*Beatus ille, qui procul negotijs,
Vt prisca gens mortalium.
Paterna rura bobus exercet suis,
Solutus omni fœnore,
Nec excitatur classico miles truci,
Nec horret iratum mare,
Forumq; vitat, & superba Civium
Potentiorum limina.*

Lib. Epod.
od. 2.

O fortunatos nimium sua si bona norint
Agricolos, quibus ipsa procul discordibus armis,
Fundit humi facilem victum iussissima tellus.

Virg: 2.
Geor.

Szczęśliwy to czeł/ ktory bez kłopotá/
 I bez chęiwego nábývánía zlotá/
 Ktore nikomu zbáwienía nie dáie/
 Torem przodków swych ná roley przestáie:
 Szczęśliwy ten iest/ ktory wśech trudności
 Prozen/ oczyste wolem orze włości/
 Serce od lichwy máiac odwiedzione/
 Látomstwem namniey złym nie nápoione:
 Rola naylepsza/ rola kleynot drogi/
 Buduie gumná/ kopy/ stáwia brogi:
 Tá skárby mnoży/ tá nas wychowála/
 W káздеy potrzebie dostátku dodála:
 O rola smáczna/ miła/ y kochána/
 Mátko vprzeyma/ nam ná żywnóść dána:
 Szczęśliwy nader co z tobá przestawa/
 Praca swá żywie/ Bog mu wśytko dawa:
 Nie wysadza sie/ ná zbytnie potráwy/
 Ná prózne stroie/ ná wydworne spráwy/
 Ale w domku swym vsiadłsy w pokoju/
 O práwie namniey/ nie myśli o boiu/
 Sam sobie wolen/ uszym nie holduie/
 Drzwi y páłácow Páńskich nie pilnuie.
 O zádobony medba tego świátá/
 Trawi w potórze pobożnie swe látá.
 Nie przekláda sie ná wozy/ ná konie/
 Ráczey zá ten kóśt myśli o zagonie/
 Przestawa ná swym/ y kontent ná mále
 Zwłaszczá gdy Pan Bog/ da mu zdrowie w cále/
 Medba o zbytnie mienie/ y pożytki/
 Gdy do żywnóści ma potrzeby wśytki/
 I nie sukáiac zá morzem żywnóści/
 Náie sie w domu do samey sytości/
 Nie nábýváiác mieczem trwáwym chlebá/
 Ani przez hándel/ má go co potrzebá/

Wiec voraczá mysl záwſze beſpieczna /
 Co ná dewſhytko wciechá ieſt wieczna /
 Kredytorowie zá nim nie woláia /
 Ani pieſkowie zá wchem ſzczekáia /
 Niewie o pozwie / nie zna bánnicyey /
 Siedzi cichucho ná ſwey Kondyczey /
 Woli tym czáſem iáchác ſobie w pole /
 Stádá przepátrzáć / ogleadowác role /
 Tuž ná Trybunal / woli ſtrawić w domu /
 Coby ná Práwo miał dáć / álbo komu
 Ná hándlu / tákże nigdy nie wtráci /
 Tu ſie zſtáſuie / bo ſie z Bogiem bráci.
 A kto hándluie ſzczyrze z Pánem Bogiem /
 Nie podobna rzecz by miał bydź w bogiem /
 Nédze nie wzna / w ſpižárnicy / w ſtodole /
 Záwſze przybywa / miło poyzrzec w pole.
 Wſhytkiego doſyc / rola wſhytko dáie /
 A inſze hándle nie ſtoia zá iáie.
 Mádry to káždy ktory wmiłował
 Rola / lecz trzeba aby ieý pilnował.
 Rola obſita z nédze wyprowadzi /
 A záſtáwiác ſie y dlužyc nie rádzi /
 Zyd ani lichwiarz / tu ſie nie pożywi /
 Bo gospodarzá z domem choyno żywi /
 Siedzi cny Oracz beſpieczen w ſwym domu /
 Żáżywa wczáſow / nie podległ nikomu /
 Ma ſwe zabáwy / zabáwy oſobne
 Do goſpodárſtwá / ktore ſá potrzebne
 Temu ſie cieſzy / y z tad ma pożytki /
 A tá zabáwa przeſzedł inne wſhytki :
 Żimie y lecie ma rozne ſwe ſpráwy /
 Wſhytko ſporzadzil iáť goſpodarz práwy. *Sta: Słupski.*
 Wſi ſpokoyna / wſi weſola /
 Ktory glos twey chwale zdola ?

Kto twe wczasy / kto pożytki/
 Może w spomnieć zaraz wszytki:
 Człowiek w twej pieczy wczciwie /
 Bez wselakiej lichwy żywie:
 Pobożne iego staranie /
 A bezpieczne nabywanie /
 Insy sie ciągną przy dworze /
 Albo żegluga przez morze /
 Gdzie człowieka wicher pedzi /
 A śmierć bliżey niż ná piedzi:
 Rzwia drudzy żyst oblewają /
 Gárdło ná to odważają:
 Wraz plugiem żarżnie w ziemi/
 Żąd y siebie / y swe plemie /
 Żąd rożną czeladź / y wszytek
 Opátrnie swoy dobytek:
 Jemu sády / odradzają /
 Jemu pszczoły miód dawają:
 Tani przychodzi z owiec wełna /
 A zagrodá iágmát pełna:
 On laki / on polá kósi /
 A do gumná wszytko nósi. rć rć.
 Wósi spokoyna / wósi wesola /
 Ktory glos twoy chwale zdola /
 Kto twe wczasy kto pożytki /
 Żaraz w spomnieć może wszytki:

Ian Kochánowski.

Auaritiæ malum.

Crescentem sequitur cura pecuniam

Maiorumq; fames:

Interea pleno cum turget sacculus ore

Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit.

Lib. 3.

od. 16.

*Et minus hanc optat qui non habet, ergo paratur
Altera villa tibi, cum rus non sufficit unum,
Et proferre libet fines:*

Iuuenal.
Satyr. 14

Wielkich pieniedzy wielka troska násláduie /
A im czlowiek w pokládzie swoim wiecey czuie.

Tym ieszcze wiecey prágnie.

Ian Kochánowski.

Ná vmysle prawdziwe bogáctwá zależą /

Pod nim srebro y zloto / y pieniadze leżą.

A temu bogátego imie bedzie sluzyc /

Ktory szczésčia swojego vmie dobrze wzyc.

Alle kto wstáwicznie leży nád leczmany /

Tylko tego sluchájac / gdzie przedáyne lany.

Ten rownie iáko pszczolá plastry w ul wklada /

A drugi nic nie robiac / miód gotowy iada.

Idem.

Nie naygorzeczy tego Bog oddzielił / ktoremu

Nie dawszy Pánstwa nie dal / by záyrzal drugiemu.

Alle dal taki vmysl ze ná swym przestawa /

A dla lepszego mienia w trudnośc sie nie w dawa.

Ow sie w dziale mym zdániem dal osukác márnie /

Co nigdy syt nie bedzie / chocia y zewszád gárnie.

Idem:

Wielkich dostátkow wielki násláduie

Kłopot / kto mniey ma / mniey sie teź frásuie.

Ten záś szczésliwy przymuie kto z dzieka /

Bog mu co dáie / lub szczuplá swá reka.

Wielkie bogáctwo swym sie kontentowác /

Gárdzic co zbywa / ná mále przestawác.

Prágnie kto wiecey prágnac záwsze bedzie /

Lákomstwo gruntu nigdy nie dobedzie.

Grande malum inuidia.

Inuidus alterius macrescit rebus opimis,

Lib. 1. Ep. 2.

Inuidia Siculi non inuenere tyranni

Tormentum maius.

*O dirum exitium, ô nihil unquam
Crescere nec patiens magnas exurgere laudes
Inuidia:*

Sil. lib.
17.

Ani przyiaciel/ ani wielkość zlotá /
Ani vchowa zley przygody Cnotá.
Przetleta zazdrość dziwnie sie frásuie /
Kiedy v kogo co nád ludzi czuie.
To ná nie fortel / nic nie czuć do siebie /
A wšytko meźnie wytrzymáć w potrzebie.

Ian Kochánowski.

Żáwifna zazdrość cudze dobro mierzy /
Okiem feroko / swoje mocno dzierzy.
Ná wzrok tey bystry nie znajdzie zastony /
Pretko przemknie wšytkie ſwiátá strony:
Komu co Bog obiecal / zazdrość nie ukrádnie /
A czego nie obiecal / y z garści wypádnie,

Sim: Simonides.

Quid non auro peruium.

*Inclusam Danaën turris aënea,
Robustaq; fores, & vigilum canum
Tristes excubia munierant satis,*

Lib. I.
od. 16.

Nocturnis ab adulteris:

*Si non Acrisium virginis abdita
Custodem pavidum, Iuppiter & Venus
Risissent, fore enim tutum iter & patens,*

Conuerso in pretium Deo:

*Aurum per medios ire satellites,
Et perrumpere amat saxa potentiùs
Ictu fulmineo:*

W twárdzey kámienney wieży zá troiſtemi
Drzwiámi ſiedzác / Dánae nie przelomionemi.
Dod stráža nie wšpionych Spártáńskich Żláymitow /
Moglá wiecznie nie wznáć ndenych wšpetczmitow.

By była z Afryzego Venus nie sydziła /
 Strożá zámknoney Pánný / bo tá obaczyła:
 Ze Jowis w wpcemintu złotym wtáiony /
 Miał miec bezpiecny przystep y gmách otworzony.
 Złoto szkodliem Jáneczárov zbroynnych przyedzie snádmie /
 A przez twárdá opoké gwałtowniey przepádmie.
 Szli raz piorunowy: Ian Kochánowski.

Pecunia à bono & honesto abstrahit.

*Perdidit arma, iocum virtutis deseruit, qui
 Semper in augenda festinat & obruitur re.*

Lib. I.
 Ep. 16.

Lákomstwá nie most on wiek stárodawny /
 Ani byl zaden w Práwie miedzy nimi slawny.
 Bo nie Statutem ále Cnotá sie rzadzili /
 Strzegac iákoby záwždy w spolney zgodzie żyli.
 Teraz iáko w piemiádzách ludzie snáć pozuli /
 Cnotá y przystoienstwo do kztá sie tuli.
 Nie bylo tey chciwości ktora dzis pánuie /
 Ták iz mále y wielkie iednáko stránie:
 A iáko sie dzis ludzie zá pożytek ieli /
 Ták ná on czas wszyscy sie do slawy cisneli.
 Ktorey niedrogim trunkiem áni polmiskámi /
 Ale zacni mi chcieli zyskác postugámi.
Ian Kochánowski.

Stultitiam patiuntur opes.

Vide hic infaustum Myda exemplum. Lib. I. Ep. 18.

Midas gdy byl od Boga Jowisá poczezony /
 Ze nie miał byc w swey prośbie przezeń omylony.
 Wszytko práwi Bog moze / á ia prośe o to /
 Czego si e kolwiek dotkne / niechay bedzie złoto.
 Przymwolił Bog / á on rad / ledwie podziękował /
 Ták isł sukác ná cymby swey mocy sprobowal.

Drwal rozga / rozga sie w zloto obrociła /
 Kamien wziął podle drogi / ali złotá bryła.
 Zytá dotknął / zyto wnet zlotem zakwitnelo
 Jabłká dośiagli / á jabłko świecić sie poczelo :
 Dmywa sie á zloto przez rece sie leie /
 Ledwie ogarnąć moze sercem swe nádzieie :
 Zloto sobie każda rzecz obiecuia studzy /
 Zátym stol przykrywáia / przynosa iésé drudzy :
 Siadł zá stol chleb wziął w reke / z chlebá kruszec práwy /
 Potraw ruszył / wnet zlotem stánely potrawy /
 Winá sobie kaže dáć / prózna myśl o winie /
 Bo z sklenice przez gárdlo sęzyre zloto płynie :
 Złakł sie nieborak Midás / widzi że pobładził /
 Bo mu wpađ przyniosło / co on szczęściem sądził /
 W dostátku nie ma co iésé / á zá trunek wody
 Dalby y ono zloto / y wszytkie dochody :
 Rece do niebá w znosi / odpusc Pánie á tey /
 Głodney hoyności pozbaw / y nedze bogátey :
 Midowemi przykłády ná zloto nie wázmy /
 Ale każda rzecz wedleiey ceny wvázmy :
 Zloto iest rzecz nabyta / á síla vbogich /
 Co praca swá dostáli máietności drogich.

Ian Kochánowski.

Paupertatis incommoda.

Magnum pauperies opprobrium iubet

Quod vis, & facere, & pati

Virtutisq; viam deserit ardua.

Lib. 1.

od. 14.

Dobstwo háńbá wielka / kaže głowiekowi

Czynić y cierpieć wszytko / iuz on y wstydowni

Nur dawno wypowiedział / y cności niedbály /

Póświeconey nie myśli dostepowác skály.

Ian Kochánowski.

Idem velle, atq; idem nolle ea demum
firma amicitia est.

Nec tua laudabis studia, nec aliena reprêndes

Nec cum venari volet ille, pœmata panges

Sallustius.

Gratia sic fratrum geminorum Amphionis atq;

Lethi dissiluit, donec suspecta scuro

Lib. 4. Ep. 28.

Conticuit lyra, fraternis cessisse putatur

Moribus Amphion:

Jednego chcieć y niechcieć / to społeczność prawa /

Gdzie sie myśli nie zgodzą / tam przyjaźń dziurawa.

Ian Kochanowski.

Lepša zgodá niź zwádá / zgodá wszytko mnoży /

Niezgodá wszytko kázi / y domy vboży.

Sim: Simonides.

Amicitiae trutina.

Amicus dulcis ut aquum est,

Cum mea compensat vitijs bona pluribus hisce,

Lib. 2.

Si modo plura mihi bona sunt inclinet amari,

Satyr. 3.

Si volet hac lege in trutina ponetur eadem,

Amicitiam esse dicimus ubi est amor reciprocus.

Co bez przyjaciół zázywot? Wiezienie /

Arist.

W którym nie smáczne żadne dobre mienie.

Bo iesli sie co przeciw myśli stánie /

Już iáko mozesz sam przechoway Pánie.

Nikt nie porádzi / nikt nie pozáluie /

Tákżec ieslic sie dobrze posáncuie.

Żaden sie z toba nie bedzie rádował /

Sam sobie bedziesz w komorze smákował.

Co ludzi widzisz / wszytko podeyrzání /

W oczy cie chwali / á ná stronie gáni.

Nie slyszysz prawdy / nie slyszysz przestregi /

Być wiere miály vrość ná lbie rogi:

Vchoway Boże takiego żywota /
 Day przyiaciela / á chocia mniey zlotá.

Ian Kochánowski.

Reká reke wmywa / nogá w spiera nogi /
 Przy wiernym przyiacielu / żaden nie vbogi.

Sim: Simonid:

Po Bogu iest nádzieciá w dobrym przyiacielu /
 Já swoum záchowáním znajdzieš tákich wielu.

Idem.

Cuiq; suum studium.

*Nauem agere ignarus nauis timet, abrotamum agro
 Non audet nisi qui didicit dare, quod modo coram est,
 Promittunt Medici, tractant fabrilia fabri.*

Lib. 2.

Ep. 1.

Bogacz o zlocie / oracz chwali role /
 Mysliwcowi zaś iest ná mysli pole.
 Smiály o morzu żeglarz wšytko práwi /
 Astronom gwiazdy y niebem sie báwi.
 Żolnierz potrzeby y woyny przekláda /
 Pásterz o bydle / y o trzodzie gada.

Volubilis fortunæ rota.

*Fortuna suo lata negotio, &
 Ludum insolentem ludere pertinax,
 Transmutat incertos honores,*

Lib. 3.

od. 29.

Nunc mihi, nunc alijs benigna:

Nie wierz Fortunie co siedziš wysoko /
 Mniey ná poslednie kola pilne oko:
 Bo to nie stala Páni z przyrodzenia /
 Często wiec ráda sprawy swe odmienia.
 Nie dufay w zloto / y w żadne poklády /
 Każdey godziny spodziemay sie zdrády.
 Alci co z toba teraz przestawia /
 Twey sie fortunie / nie tobie klániá.

Storo tá zmŕknie / tyl každý podawa /
 Jáko čiň kiedy slonca mu nie stawa.

Ian Kochánowski.

Nic wiecznego ná świećie /
 Rádość sie z troską plećie.
 A kiedy iedná weźmie moc naywietřa /
 W ten čas mař vyrzeć odmućane naypredřa.
 Ale czlowiek zhardzieie /
 Gdy mu sie dobrze dzieie:
 Wiec kiedy go teź fortuna ómyli /
 Wnet głowe zwieřie y powage zmyli.
 Lecz ná Ńześćie wřelacie /
 Serce ma bydź iednacie.
 Bo z nas fortuna w żywe oczy řydzii /
 To da / to weźmie / iáko sie iej widzi.
 V fortuna to řnádnie /
 Ze kto stoiac pádmie:

A ktory byl dopiero v nieypod nogámi /
 Pátrzayze go po chwili / á on gárdzi námi.
 Co da fortuna / predko zás odbierze /
 Bieźac ná kolo nie umie řtać w mierze.
 Gdy Ńześćie niechce / y ráda pobłdzi /
 Fortuna światem / nie nář rozum řzadzi:
 Fortuna nawy ná morzu řpráwue /
 Fortuna w bitwách zwycieřtwem řráfue:
 Státeczny vmysl pámietay záchowáć /
 Jeřli ćie poczne nieřześćie řrářowáć /
 Táke y w gore nie rádzeć wylatáć /
 Kiedy sie Ńześćie z toba poczne bratáć:
 Dobrá ná trzy czeřci madřzy řospisuiá /
 Jedne w vmysle / drugie w ćiele wřázuiá.
 Trzećie z strony przychodza / co Ńześćiem zowiemy /
 Wřytekich trzeba / ieřli żyć dořkonále chcemy:

Omyst / rozum / wymowa / Cnota zastąpiła /
 Przy ciebie się zamyka zdrowie / głódność / siła.
 Fortune przypisują cęd / powinnowactwa /
 Dostoieństwo / mądrość / skárby / y bogactwa.

Ian Kochánowski.

Kogo ná świat chwila wrodzi szczęśliwa /
 Ten przed láty y rozum / y bogactwa miewa.
 Przed láty y do nieba sławę wylátuje /
 Przed láty ludzkie sercá sobie pozyskuje.
 Żraná się wshytko sypie szczęśliwym ná łonie /
 Ani myli byt czeka pozney síwey stronie.
 A komu obietnice Boskie co zdarzają /
 Pierwey nim on zamyśli / w dom mu przynasają.

Sim: Simonides.

Smiałego szczęście dźwiga / szczęściu okret daie
 Zagle / y tym zá szczęściem przyjemnym się sstaie.

Idem:

O Bogini wshytko władna /
 Tobie nie zdoła moc żadna.
 Ty wiele możesz w pokości /
 A wshytko práwie masz w boiu.
 Ty ná morzu / ty ná ziemi /
 Władnieś sprawami ludzkiemi.
 Ciebie naród wshyteł żywy
 Prosi dobrá / będąc chciwy.
 Kozdy wysoło vsiedzie /
 Kiedy wola twoia będzie.
 A gdy każesz y z wysołá /
 Spádnie w jednym mgniemiu oká.

*Herbert Jan
 Szulc*

Nè quid ultra vires coneris.

*Vis consilii expers mole ruit sua,
 Vira temperatam Di quod prouebunt*

Lib 3.
 od. 4.

*In maius: iſdem odere vires
Omne nefas animo mouentes:*

*Nihil mortalibus arduum eſt
Cælum ipſum petimus ſtultitia, neque
Per noſtrum patimur ſcelus,
Iracunda Iouem ponere fulmina:
Scimus vt impios.*

Lib. 3.
od. 3.

*Titanas immanemq; turmam
Fulmine ſuſtulerit caduco.*

Lib. 1.
od. 4.

Jako ſrzetny Encelát Nimás niezmieryony /
Zuchwálec Porphyrión / Koetus niestrocony.
Dziewieſil Bilárens / y Thiphon ſtoreki /
Chcieli z drugimi bráty / do niebá przez dzieki.
Gory ná gory kładac / y ták bliſko byli /
Ze iuż twárdemi deby / w iáſną brame bili.
Prożno to / ſtrách byl w niebie / y trwogá nie máła /
Alle naduſzſzy olbrzym co Bogu wdziála ?
Tu w ſczyrym dyámenście Mars ogromny stoi /
Z mieczem ná obie rece / tu w ognistej zbroi
Wulkánus / przynim nie przewyciężona /
A tarcza nieprzebita Pállás zaſtoniona.
Byleś y ty Apollo nád zaſtepy śmiały /
Wymieſzyleś do ſzczetu ſáydak pełno ſrzáły.
Tiákomiec ſám Juppiter gniewem poruſzony /
Wziął w reke ostry piorun / piorun niezgáſzony.
Niepochybny / niezłomny / którym wiec rzecz tega /
Przez ziemie áż do piekła oſtátniego ſiega.
Tym vderzył w pośrodek zuchwálców ſworwolnych /
Aci ná ſyie ſpádli áż do kráiorów dolnych.
Támże ie roſtrzaſnione gory przywáliły /
Żywe y martwe záraz wedle ciał mogiły.

Ian Kochánowſki

De futuris ne sis anxius.

*Prudens futuri temporis exitum**Caliginosa nocte premit Deus**Ridetq; si mortalis ultra*

Lib. 3.

od. 29.

Fas trepidat:

Kto tak mądry że zgądnie /

Co nam jutro przypądnie:

Sam Bog wie przyszłe rzeczy / á śmiecie się z niebá /

Kiedy się człowiek troszcze więcej niżli trzeba:

*Quid sit futurum cras, fuge querere, &**Quem fors dierum cumq; dabit lucro*

Lib. 1.

od. 9.

Appone:

Dość ná rozum człowieczy /

Dzien dzisiejszy mieć ná pieczy.

Ostatek ná Boga wkładay /

A dobrze żyć nie odkładay.

Bo przyszły czas Bog ma w mocy /

Pogrzebiony w twardey nocy.

Żyć dobrze nie odkładając /

Bo dalszych czasów czekając /

Niepodobnym obyczajem /

Nie począwszy żyć przestaniem:

Ian Kochanowski.

Volat irreuocabile tempus.

*Immortalia ne speres, monet annus & alium**Qua rapit hora diem:**Frigora mitescunt Zephiris, ver praterit aetas**Interitura simul:**Pomifex autumnus fruges effuderit, & mox**Bruma recurrit iners.*

Lib. 4.

od. 7.

Czas wcieka iáko wodá /

A przy nim lecí pogodá.

Zebrawšy włosy ná czolo /
 Źtaď iey lápay / bo wtył goło :
 Żimá bywšy zeydzie śháďnie /
 Tam gdy śniegiem włos przypáďnie.
 Już wiosná / iuż láto minie /
 A ten z głowy mroz nie zginie.

Ian Kochánowski.

Jeleniom nowe rogi wyrastaia /
 Tam gdy raz mlodośe minie /
 Już ná wieki wieków ginie.
 A z áwždy gorŝe láta przypáďia :

Idem :

Tempora mutantur & nos muta- mur cum illis.

*Damnosa quid non imminuit dies
 Aetas parentum, peior avis tulit
 Nos nequiores, mox daturos*

Lib 3.
od. 6.

Progeniem vitiosorem.

Czemu z á wieków złotych ni źiemie oránia
 Nie bylo / po ŝerokich morzách żeglowánia ?
 Ani zbroj / ani miezow / ani wojen znano /
 Ani praw / ani wielkich Statutow pisano ?
 Cnota á przyrodzeniem ludzie sie rzadźili /
 Aż sie potym zmienagl á sweywoley nápiłi.
 Wiec z oycow niepobożnych nie lepszy synowie /
 A z zlych synow gorŝy sie rodźili wnukowie :

Sim : Simonides.

Tempera te tempori.

*quod adest memento
 Componere equus, cetera fluminis
 Ritu feruntur.
 Tempora labuntur tacitisq; senescimus annis.*

Lib. 1.
od. 19.

Dobra to możesz wierzyć stola /
 Gdyż każą patrzeć na posłednie kolia :
 Człowiek gdy mu się wedle myśli wodzi /
 Mniema że prosto / nie po ziemi chodzi.
 Ale nie trwała roskoś na tym świecie /
 Wpádnie iáko kwiat za kosa lecie :

Ian Kochanowski.

Co od Boga / potrzebá za wdzięczne przyimowác /
 Lub on dać / lub bierze / za wszystko dziekowác.
 Tym právem świat ten stágl / skody z korzyściami
 Mieszáig sie / dziś słońce / iutro sie chmurami
 Niebo czerni : godzina nie záwsze iednáta /
 Moze być z Pána zebrać / moze Pan z zebrać :
 A kiedy kto wpádnie : wiec sie iuz nie dźwigác /
 A opuścivszy rece / nieścześnie podlegác.
 Pobieg zboża grády / przecie oracz w pole
 Z plugiem idzie / nie pomniac o prożney stodole.
 A Pan Bog záś tak hoynie / iáko Pan záradza /
 Je sie y grad / y wšytek głodny raz nágradza :

Sim : Simonides.

Æternum sub Sole nihil.

Mortalia facta peribunt

*Ne dum sermonum stet bonos. Et gratia viuax :
 Tempus edax rerum tuq, inuidiosa vetustas,
 Miramur perisse homines movimenta satiscunt,
 Mors etiam saxis nominibusq, venit.*

*De arte
 Poëtica.*

*Ouid.
 Prop.*

Mury sie z czasem wála / czas vnoši
 Sile / bogáctwom zniśczenie przynosi :
 Czas letnym kwiatkom odbiera ozdobe /
 Wdzięczną vrody czas gubi osobe /
 Gornych kámieni moc z czasem vpada /
 Z czasem go nie máś / ktory teraz vlada.

Czas miáski popiół przemienia w kámienie!
 Chwale y sławne czasy tráca imie.
 Já czasem ziemiá z gor sie rozsypuie /
 Czas morzom wody swoie odeymuie.
 Odmiane z czasem niebá máia / swego
 Uchybia słońce gościncá własnego.
 Já czasem nie znác pismá ná kámieniu /
 Czas twárdosć krádnie żelázu twárdemu.
 Z czasem ná świcie wse wstaia rzeczy /
 Já czasem żywot / kónczy sie głowieczy.

Morte linquenda omnia.

*Linquenda tellus, & domus, & placens
 Vxor, neq̄, harum quas colis arborum
 Te, præter inuisas Cupressos,
 Vlla breuem dominum sequetur,
 Abūmet hæres Cecuba dignior.
 Seruata centum clauibus, & mero*

Lib. 2.
 od. 14.

*Tinget pauimentum superbum,
 Pontificum potiore cœnis :*

Lecz przecie głowiecza /

Wszytká o tym piecza /

Aby tu zlotu zlotá przybywáło /

Bo by naywiecey lákomemu máło.

Wszytko to zostánie /

Po twey śmierci Pánie.

A cóś ty zebrał przez ten czas lákomie /

To sie zostoi niewiem w czyim domie.

Sklep ten niedobyty /

Puści pre dło nity.

A winem / co sie ty frásniiesz o nie /

Bedzie zámagał potomek twoy kónie.

Ian Kochánowski.

Przydzie przy śmierci wszytkiego postradać /
 Nie da sie zborem śmierć ludziom obkładać.

Andr : Malski.

Communis ad letum via.

Charontis unda scilicet omnibus,

Quicumq; terra munere vescimur

Enauiganda, siue Reges

Siue inopes erimus coloni.

Lib. 7.

od. 14.

Fata manent omnes, omnes expectat auernus,

Portitor & turba vix satis una ratis,

Tendimus huc omnes metam properamus ad vnani,

Omnia sub leges mors vocat atra suas:

Ouidius.

Kiedyby worek bogatego zlotá /

Mogl człowiekowi przysporzyć żywotá.

A sambych sie iusz ial pieniedzy zbierác /

Zebych sie miał czym śmierci odkupowác.

Alle iesli mikt kupnem nie przyczyni /

Żywotá sobie zaś nie glupie czyni.

Kto sie frásuje / á żywie w kłopotie /

Jeśli masz vmrzeć / á coźci po zlocie.

Ian Kochanowski.

Improuisa lethi vis.

Si figit adamantinos,

Summis verticibus dira necessitas

Clauos, non animum metu,

Non mortis laqueis expedit caput.

Lib. 3.

od. 14.

Byś wszytko złoto posiadał ktore powiadaia /

Godzies daleko Gryfowie y mrowki kopacia.

Byś palace rozwodził nie tylko ná ziemi /

Leż y morzá kámienni zabudował swemi.

Jeśli dyamentowe goździe mus ma w ręku /
 Ktorem natwórdzego umie pożyc sęku.
 Ani ty wyswobodzisz serca z ciężkiej trwogi /
 Ani z okrutney śmierci śidel wyrwieś nogi.

Ian Kochánowski.

Co raz Bog przejrzał to ius być musi /
 A oto człowiek próżno się łusi.
 Aby największe jego stáranie /
 Mogło zátrzymać to wieczne zdanie.
 Wszytko ná świecie idzie swym pedem /
 Nie omylnością / álbo zá błędem.
 A co z przyczyny wieczney zstepuie /
 Tego y sam Bog nie rad hámuie.

Idem.

Mortis certitudo.

*Diuesne prisco natus ab Inacho
 Nil interest an pauper & infima,
 De gente, sub dio moreris
 Victimam nil miserantis orci,
 Omnes eodem cogimur, omnium
 Versatur urna, serius, ocyus,
 Sors exitura & nos in aeternum
 Exilium impositura cymba.
 Equalege necessitas,
 Sortitur insignes & imos,
 Omne capax mouet urna nomen.*

Lib. 2.
od. 3.

Lib. 3.
od. 1.

Stára stárgá / á próżna ná śmierć się żáłowác /
 Bowiem oná nie zwykła nikomu folgowác.
 Bierze stáre y mlode / kto się icy náwinie /
 Ten pierwey / á ow późniey / przecie ni kt nie minie.

Alby kto Nestorowey doczeł stárości /
 Co to jest przeciw oney niezmierny wieczności:
 Bo gdy ostatek przydzie / cokolwiek minęło /
 Jednym słowem memaś nic / wszystko wplynęło.

Ian Kochanowski.

Bądź się kto zącznym rodził y bogątym /
 Bądź niewolnikiem / y śmierci nie ná tym.
 Czytoliwiek naprzod los wymdzie wsiáday /
 Wieczny wygnáncze / ani wiec odkláday.

Idem.

Nie wszyscy z jednym szczęściem ná świat się rodzą /
 Szerzey jedni niż drudzy swe ploty gradzą /
 Ten ma wiele nád inşe w zacności domu /
 Zá tym przyaciól wiecey śmierć sprawiedliwa /
 Jednákiego ná wszystkie práwá vżywa /
 Kto bądź / ten bądź / ná tego los naprzod pádnie /
 Tak Pána iáko sluge poima sńádnie.

Idem.

Cunctos mors vna manet.

Pallida mors æquo pulsat pede pauperum tabernas.

Regumq; turres

Æqua tellus.

Lib. 1.

od. 4.

Pauperi recluditur,

Regumq; pueris nec satelles orci

Callidum Promethea.

Renexit auro captus, hic superbum

Tantalum atq; Tantal.

Genus coërcet, hic leuare functum

Pauperem laboribus

Vocatus atq; non vocatus audit.

Smierć za człowiekiem na wszelki czas chodzi /
 Niech zdrowie / niech nas młodość nie wprowadzi /
 Bo ani wzwiemy kiedy wsiadać kaza /
 A tam ani płacz / ani dary waży.
 Smierć nie zna złotą / y drogiey purpury /
 Wsknie pojednemu iako z kocy kury.

Ian Kochanowski.

Nil aliud ac umbra atque flatus
 est homo.

Damna tamen celeres reparant caelestia Luna, Lib. 4.
Nos ubi decidimus, pulvis & umbra sumus od. 7.
Humana cuncta sumus, umbra, vanitas
Et scena imago, & verbo ut absoluam nihil. Lipsius.

Ktoby chciał tu na świecie /
 Wzazyc co sie plecie.
 Dziwnie to prawdy blisko /
 Ze człowiek Boże igrzysko.
 Dignitarstwa / wrzedy /
 Wszytko to iawne błedy.
 Bo nas rowno śmierć sądza /
 Ani pomoże władza.

Ian Kochanowski.

Nie ma świat nie trwałego / a to bärzo grzeczy /
 Jakie liście taki jest rodzaj y człowieczy.
 Potki zakwitła młodość stoi w swojej mierze /
 Lekka myśl / niepodobne rzeczy przed sie bierze.
 O starości nie myśli / ani na śmierć pomni /
 A w dobrym zdrowiu będąc choroby nie wspomni.
 Szalony ludzki rozum / ani omi znaia /
 Jako młodość y żywot predko wplywaia.

Idem.

Ná świecie nie máś nic własnego nikomu/
 Co dziś mienie być swoje / to iutro będzie w inszym domu.
 A będzie potym w drugim / y trzecim /
 A my sami iáko suchy list ná dol z drzewá lećim.

Jáko wodá śięknie w ziemię /
 Ták niszezie ludzkie plemię.
 Podobniśmy tu márnemu /
 Snu nocznemu nićzennemu.
 Jáko rośy trawá syta /
 Zporántu pięknie zákwiá /
 W wieczor kosa podśieczona /
 Leży ná ziemi w zgårdzona.
 Ták náś wiek / ták wiedniemy /
 Jáko polna trawá schniemy.

Andr: Málski.

Wieczna myśli ktoraś iest dáley niź od wieká /
 Jesli ćie też to rusza co czasem człowieká.
 Wierze że tam ná niebie máś miesopust práwy /
 Pátrząc ná rozmaíte świátá tego spráwy.
 Bo ledá co wyrzuciś / to my iáko dziećci
 W tákí treter / że z sobá wynieśiem y śmiećci.
 Wiec tem u reław wrwa / á ten czapke stráci /
 Drugi tey krotochwile y włosy przypláci.
 Nákoniec niesfortuná álbo śmierć przypádnie /
 To drugi choćby nie rad / czácz porzuci śnádnie.

Ian Kochánowski.

Inexorabile fatum.

*Cum semel occideris & de te splendida Minos
 Fecerit arbitria,*

*Non torquate genus, non te facundia, non te,
 Restituit pietas,*

Lib.4. od.7.

Infernis neq; tenebris, Diana pudicum

Liberat Hippolitum:

Desine fata Deum secti sperare precando,

Stat sua cuiq; dies breue & irreparabile tempus

Omnibus est vitæ:

Virg:

Smierć niewżyta krom wśelkiey litości /
 Nie folguie ni Enocie / ni żadney godności.
 Lecz ia niewiem przecz ná te smierć tak narzekamy /
 Gdyż iednak nic ná ziemi wiecznego nie mamy.
 Bo nákoniec y Pánstwa ferotie wstaia /
 A známienite miásta z gruntu wpadáia:
 Gdzie dziś bogáta Troia? gdzie mocne Myceny?
 Gdzie Kártugo y Korynt? gdzie sławne Atheny?
 Gdzie sie oná gwałtowna Rzymśka moc podziála?
 Wszytko smierć niecierpliwa z ziemiá porównála:
 Co mieście przyrodzenie zbrániáć sie niegodzi /
 Człowiek áby raz umárl z tym sie ná świat rodzi.
 A iesli ieszcze ktemu smierć ná czas tráfiła /
 Rychley dobre niżli złe słowo záslużyła.

Ian Kochánowski.

Stoiac nád cicha rzeka Náis zálośliwa /
 Jáko práwi tá wodá zá wodá wplywa.
 Tak láta náse bieža / náзад niewrocone /
 Lecz wody zá wodámi ida nieskończone.
 Ale życia násego skoro czas przeminie /
 Insy nie przyidzie áni wiek nowy nádplynie:
 Czyli ttudno przeskoczyć kresy zámierzone?
 Albo práwá nágánieć wiecznie polozone?
 Raczey to co nam wieku pozwolono troche /
 Niechay troski nie gryżá / y frásunki ploche.
 Sámo nádbieży co iest náznáczono komu /
 A zla chwila námáca y w záwártym domu.

Sim: Simonides.

Wszyscy w niepewney gospodzie mieszkamy /
 Wszyszysiny pod tym prawem sie zrodzili /
 Ze wsem przygodom iako cel byc mamy /
 Na tym rzecz wszytká zebyśmy nosili
 Stronnie / cokolwiek ná czlowieká przydzie /
 Ani w niesfortunie názbýt nie testnili /
 Pláč albo nie pláč z drogi swey nie zeydzie /
 Boskie przyzrzenie próžno sie kto zdziera /
 Niewola ciągnie choć kto nie rad idzie /
 Nádzieiá dobra niech sobie podpiera /
 Jas to że złe dzis / ma złe byc y potym :
 Jedenze to Bog co y chmury zbiera /
 A co roswieca niebo sloncem złotym :

Ian Kochánowski.

Przed śmierciá żaden schronić sie nie może /
 A pierzchliwemu predkość nie pomoże :

Idem.

W śmierci w teyże cenie mlody co y stary /
 Nápádmieli iey ná raz nie da dorosć miary.
 Nie máš ná świecie żadney pewney rzeczy /
 Próžno tu czlowiek ma co miec ná pieczy.
 Zacność / wrodá / moc / pieniadze / siawá /
 Wszytko to minie iako polna trawá.
 Násmiawšy sie nam y naszym porzadkom /
 Wemkna nas w miešet / iako czymia ladkom.

Idem.

Mors ultima linea rerum est.

Sit modus lassio maris & viarum

Militiaq;

Prozne náše stáranie /

• Ná wieczne Boskie zdánie.

Lib. 1.

Epist. 16.

Co Bog

Co Bog rzekło ták będzie /
 Człowiek tego nie zbedzie.
 A cokolwiek czyniemy /
 A cokolwiek cierpiemy:
 Wszystko to pochodzi z niebá /
 Wtym wąpić nie trzeba.
 Pierwszy dzień dal káżdemu /
 A ostatni / á tu swemu
 Koncowi wszyscy idziem /
 Skąd iuż náзад nie przydziem.

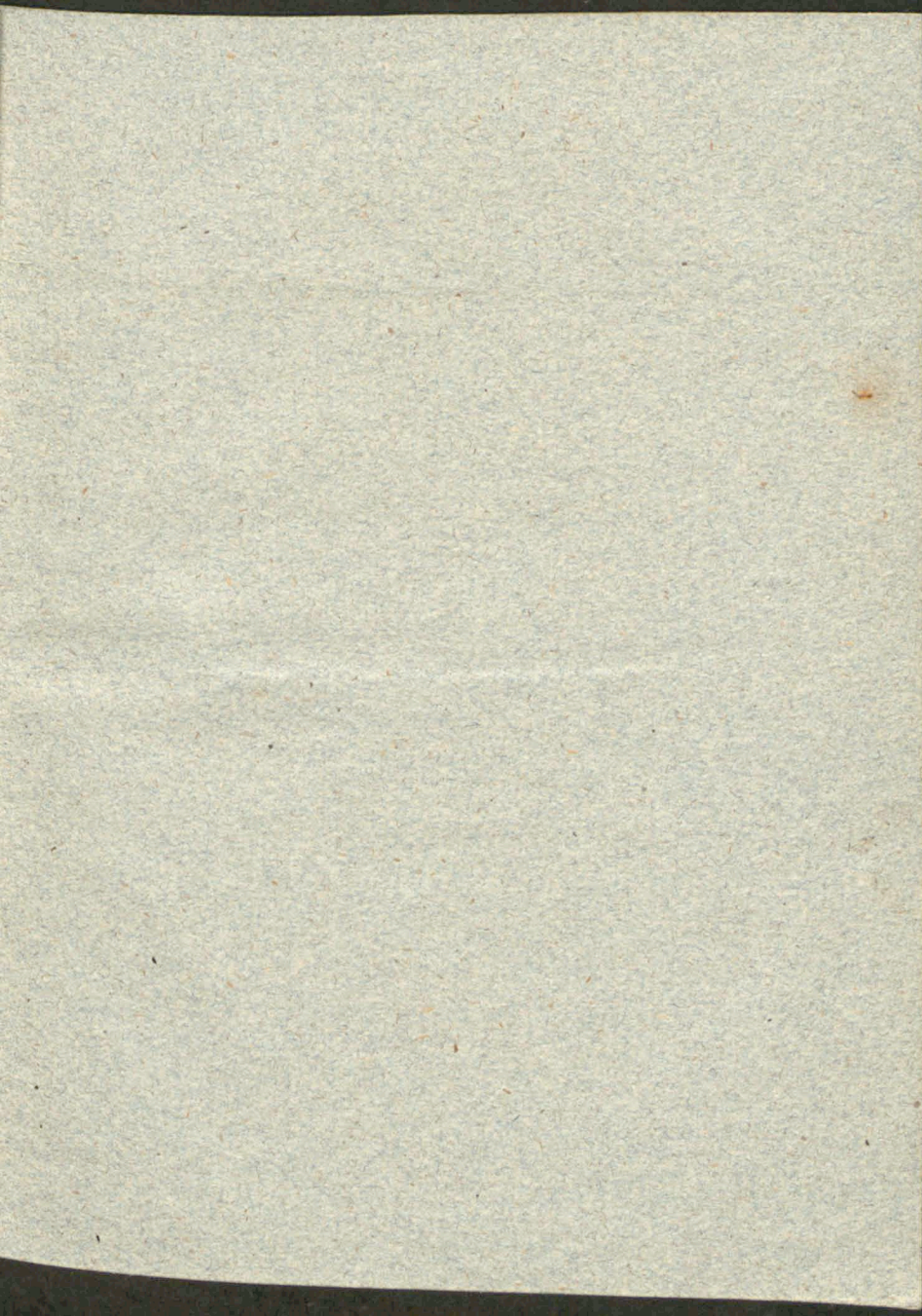
Ian Kochánowski.

Omylny świećcie iákoć sie tu widzi /
 Dofedlem portu iuż wiec z inszych sydzi.

Idem.

12, 054

6424
20

